

4. Koleso rýpadla Unex KU300 | Das Schöpfrad des Baggers Unex KU300 |
Bucket wheel of a Unex KU300 excavator

5. Habartov: Štola Josef | Josef-Stollen |
Josef gallery

6. Odkrytá uhelná sloj | Erschlossenes
Kohleflöz | Exposed coal seam

7. Lom Družba | Tagebau Družba |
Družba open pit

8. Napouštění jezera Michal v roce 2001 | Füllung des Sees Michal im Jahre 2001 |
Filling of Lake Michal in 2001

Národní geopark Egeria
Muzeum Sokolov
p.o. Karlovarského kraje
Zámecká 1
356 01 Sokolov
www.geopark.cz

Naši partneři | Unsere Partner | Our partners:
Národní geopark GeoLocí o.p.s.
Svojšín 1
349 01 pošta Stříbro
tel.: +420 77 44 99 396
info@geoloci.cz, www.geoloci.cz

Nationaler GEOPARK Bayern-Böhmen
Koordinations- und Geschäftsstelle
Marktplatz 1
927 11 Parkstein
info@geopark-bayern.de
www.geopark-bayern.de

Ministerstvo životního prostředí

národní geopark

Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do Vaší budoucnosti

Evropská unie

Text a překlad | Text und Übersetzung | Text and translation:
Jaromír Tvrďý, Andreas Peterek, Robert Alger
Foto | Foto | Photo: J. Jiskra, J. Tvrďý, P. Uhlík, P. Beran, J. Jehlička, archiv SUAS

© Muzeum Sokolov, příspěvková organizace Karlovarského kraje

TAJEMSTVÍ
nitra ZEMĚ

ČESKO-BAVORSKÝ GEOPARK
GEOPARK BAYERN-BÖHMEN
CZECH-BAVARIAN GEOPARK

NATIONALER GEOPARK
BAYERN-BÖHMEN

NÁRODNÍ GEOPARK
EGERIA

NÁRODNÍ GEOPARK
GEOLOCI

Těžba uhlí a rekultivace
Braunkohleabbau und Rekultivierung
Coal Extraction and Reclamation

Černé zlato: těžba uhlí v geoparku
dříve, dnes a zítra

Schwarzes Gold: Kohlebergbau im
Geopark früher, heute, morgen

Black Gold: Coal mining
in the Geopark - past, present, future

ČERNÉ ZLATO:

těžba uhlí v geoparku dříve, dnes a zítra

1. Erb průmyslnického rodu Starcků |
Das Wappen des Industriellengeschlechts der
Starcks | The coat of arms of the Starck
industrialist family

nosti geologie a vědy jako Georgius Agricola, Johann Wolfgang Goethe, Kašpar Šternberk, Alexander Humboldt, Marie Curie-Sklodovská a další. Klíčovou roli v rozvoji našeho regionu hrálo hnědé uhlí. Ve středověkých minerálních závodech se z kyzů dobývaných z uhelných slojí vyráběl kamenec, skalice, síra a kyselina sírová. Jako palivo se uhlí začalo používat od 18. století a s rozvojem průmyslu rostla i jeho těžba. Funkci hlubinných dolů a malolomů postupně převzala velkokapacitní povrchová těžba, která kulminovala koncem 20. století. V současné době útlumu hornické činnosti je důležitým úkolem rekultivace a revitalizace krajiny. Devastované plochy se tak mění na lesní a zemědělské porosty, lesoparky, golfová hřiště a rozsáhlé vodní plochy.

Přeshraniční Česko-bavorský geopark sestává ze tří národních geoparků – na české straně to jsou Národní geoparky Egeria a GeoLoc, na bavorské straně je to Národní GEOPARK Bayern-Böhmen.

Významné lokality geoparku

Habartov-Medard (naučná stezka, ve výhledu), Jenišov, Lítovská výsypka (naučná stezka), Lomy Družba a Jiří (vyhlídkové plošiny), Sokolov-Arboretum Antonín.

SCHWARZES GOLD:

Kohlebergbau im Geopark früher, heute, morgen

2. Lítovská výsypka | Die Abraumhalde Lítov | The Lítov spoil heap

Der Bayerisch-Böhmische Geopark ist ein Gebiet mit Zeugnissen seit Jahrtausenden andauernder geologischer Prozesse längs der Struktur des Eger-Rifts. Die geologische Vielfalt wird durch die Lagerstätten von Braunkohlen, Porzellanerden (Kaolin), Erzen und Edelmetallen unterstrichen. Neben vielen seltenen Mineralien finden sich auch unzählige Mineralwasserquellen oder andere besondere geologischen Phänomene, darunter blubbernde Mofetten oder schwache Erdbeben. Viele geologische Objekte sind heute als Naturdenkmäler oder technische Denkmäler geschützt. Die kulturelle und wissenschaftliche Bedeutung der Landschaft haben weltweit bekannte Persönlichkeiten der Geologie und Wissenschaft wie Georgius Agricola, Johann Wolfgang von Goethe, Caspar von Sternberg, Alexander von Humboldt, Maria Curie-Sklodowska und andere hervorgehoben.

Eine enorm große Bedeutung für die wirtschaftliche Entwicklung der Region spielte die Braunkohle. Schon im Mittelalter wurden in Mineralwerken aus den schwefelkieshaltigen Kohlen Alaun, Vitriol, Schwefel und Schwefelsäure hergestellt. Als Brennstoff begann man die Braunkohle erst ab dem 19. Jahrhundert zu verwenden. Durch die industrielle Revolution stiegen der Bedarf an dem schwarzen Gold und dadurch der Abbau immens an. Die Abbaumweise der frühen Jahre in kleinen unter- und obertägigen Gruben übernahm schon bald der leistungsfähige Abbau in großen Tagebauen. Der Abbau erreichte am Ende des 20. Jahrhunderts seine größte Flächenausdehnung. Zu den wichtigsten Aufgaben des gegenwärtigen Rückbaus der Braunkohlengewinnung ist die Rekultivierung und Revitalisierung der Landschaft. Die aufgelassenen Tagebauflächen werden nach und nach zu Agrar- und Waldflächen, Parklandschaften, Golfplätzen und ausgedehnten Wasserflächen umgestaltet.

Der grenzüberschreitende Bayerisch-Böhmische Geopark besteht aus drei Nationalen Geoparks - auf der böhmischen Seite sind es die Geoparks Egeria und GeoLoc, auf der bayerischen Seite der GEOPARK Bayern-Böhmen.

Bedeutsame Lokalitäten im Geopark

Habartov-Medard (Lehrpfad, geplant), Jenišov, Abraumhalde Lítov (Lehrpfad), Tagebau Družba und Jiří (Aussichtsplattformen), Sokolov-Arboretum Antonín.

BLACK GOLD:

Coal mining in the Geopark - past, present, future

3. Uhelná sloj | Kohleflöz | Coal seam

The Czech-Bavarian Geopark, situated along the important Ohře Rift structure, is an example of an area with occurrences of geological processes lasting hundreds of millions of years. The geological variety of the area is enhanced by deposits of brown coal, ceramic raw materials, ores and precious metals. In addition to numerous rare minerals, there are mineral water springs and other geological phenomena such as bubbling mofettes or weak earthquakes. Many of these places are protected as natural and technical monuments. Numerous world-renowned geologists and scientists have significantly contributed to the cultural and scientific spirit of the landscape: Georgius Agricola, Johann Wolfgang Goethe, Caspar Sternberg, Alexander Humboldt, Marie Curie-Sklodowska and others.

Brown coal played a decisive role in the development of our region. Medieval mineral plants produced alum, vitriol, sulfur and sulfuric acid from pyrite, which was extracted from coal seams. Since the 18th century, coal has been used as fuel, and its production increased according to industrial development. The operations of underground mines and small open casts were gradually taken over by large-scale surface mining, which climaxed at the end of 20th century. At the present time of decline in mining activity, the primary objectives are reclamation and revitalization of the landscape. Thus, devastated areas are turning into forest and agricultural lands, forest parks, golf courses and extensive bodies of water.

The cross-border Czech-Bavarian Geopark consists of three National Geoparks - on the Czech side there are the National Geoparks Egeria and GeoLoc, and on the Bavarian side the National GEOPARK Bayern-Böhmen.

Important localities in the Geopark

Habartov-Medard (nature trail, planned), Jenišov, Lítov Spoil Heap (nature trail), Družba and Jiří Open Coalpits (viewing platforms), Sokolov-Arboretum Antonín.